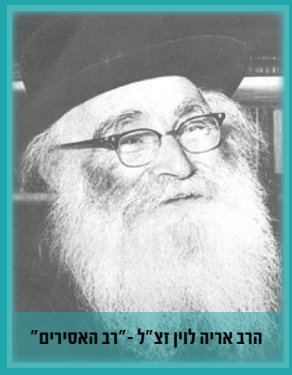
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת תרומה

ד' אדר א' תשע"ט

גליון מספר 111

דרך חיים

חודש טוב למכובדינו היקרים,

אנו מתחילים בפרשה זו את פרשיות הציווי על בניין המשכן בפרשות תרומה, תצוה ותחילת כי-תשא ואת בניינו בפועל בפרשיות ויקהל ופקודי.

לכאורה יש לשאול מדוע מופיעות פרשות אלו בספר שמות ולא בתחילת ספר ויקרא, שנקרא בפי חז"ל תורת כהנים. ספרנו הוגדר בלשון הרמב"ן כספר הגלות הראשונה והגאולה ממנו, וכיצד קשורה בניית המשכן אל ספר זה.

אלא שהרמב"ן כותב בהקדמה לספר שמות:

"השלים הכתוב ספר בראשית שהוא ספר היצירה בחידוש העולם ויצירת כל נוצר, ובמקרי האבות שהם כענין יצירה לזרעם, מפני שכל מקריהם ציורי דברים לרמוז ולהודיע כל עתיד לבא להם". על פי העקרון שמלווה את כל פירוש הרמב"ן בספר בראשית שמה שקרה לאבות יקרה לבנים, "מעשה אבות סימן לבנים". "ואחרי שהשלים היצירה התחיל ספר אחר, בעניין המעשה הבא מן הרמזים ההם, ונתייחד ספר 'ואלה שמות' בענין הגלות הראשון הנגזר בפירוש (בברית בין הבתרים) ובגאולה ממנו. ולכן חזר והתחיל בשמות יורדי מצרים ומספרם, אף על פי שכבר נכתב זה, בעבור כי ירידתם שם הוא ראשית הגלות כי מאז הוחל. והנה הגלות איננו נשלם עד יום שובם אל מקומם ואל מעלת אבותם ישובו. וכשיצאו ממצרים אף על פי שיצאו מבית עבדים עדיין יחשבו גולים כי היו בארץ לא להם נבוכים במדבר וכשבאו אל הר סיני ועשו המשכן ושב הקב"ה והשרה שכינתו ביניהם אז שבו אל מעלות אבותם, שהיה סוד אלוה עלי אהליהם והם הם המרכבה, ואז נחשבו גאולים ולכן נשלם הספר הזה בהשלימו ענין המשכן ובהיות כבוד ד' מלא אותו תמיד".

כשמסתכלים על גלות מצרים יודעים שזה שורש כל הגלויות והיציאה ממנה שורש כל הגאולות. אבל הרמב"ן אומר שהגאולה לא היתה ביציאה ממצרים אלא דווקא בהקמת המשכן. לפני שבשעת יצירת עם ישראל השכינה היתה נמצאת באוהל האבות והאמהות, שהם היו המרכבה המוכנה להשראת השכינה בעולם. כיוון ש"מעשה אבות סימן לבנים" אנו מבינים שגם הבנים כשיופיעו בשלמות תופיע בהם אותה השכינה ששרתה באוהל האבות והאמהות הקדושים.

שלושת הניסים שהיו באהל שרה, ולאחר מכן באהל רבקה- נר דולק, ענן קשור וברכה בעיסה

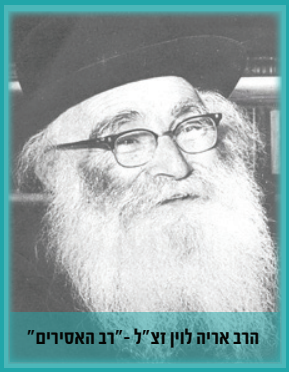
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

באו כנגד שלושת כלי הקודש במשכן- המנורה, כנגד הנרות, הקטורת שהעלתה עשן ושלחן לחם הפנים כנגד ברכת העיסה, שמהשולחן הייתה הברכה שרויה בעיסות כל בני ישראל. המשכן הוא המשך ישיר של קדושת האבות במובן הלאומי-ציבורי.

לכאורה היה נראה כאילו גאולתנו הסתיימה עם קריעת ים-סוף או על כל פנים עם קבלת התורה, אלא שמלמדנו הרמב"ן שגאולה אמיתית ושלמה היא רק כאשר השכינה שורה בבית הגדול והקדוש שנקרא שמו עליו. כך בימינו על אף שזכינו לראות התקדמות גדולה של גאולתנו עלינו להמשיך ולהתפלל "וגאלנו גאולה שלמה למען שמך".

בהוקרה רבה,

שבת שלום ומבורך.

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

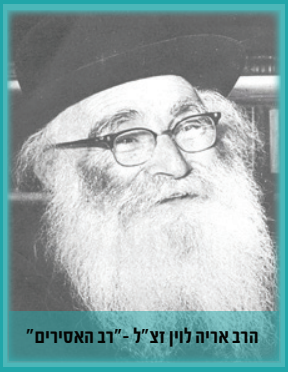
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

ערב פטירת ר' אריה פגשו העיתונאי אליהו עמיקם. באותה העת שכב ר' אריה באפיסת כוחות, קולו היה רפה ביותר, והיה צריך לגחון ולהתרכז היטב בכדי להבין את דבריו.

בידו החזיק ר' אריה ספר תהלים פתוח בפרק ס"ט. הוא הצביע על שני הפסוקים האחרונים ואמר: "ראה, כאן כתוב הכל! "אלהים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה... ואוהבי שמו ישכנו בה". קודם כל "יושיע ציון", תחילה באו הביל"וים וכל יורשיהם. עכשיו אנו בשלב השני, עלינו לבנות את ערי יהודה. ורק אז תבוא התקופה השלישית "ואוהבי שמו ישכנו בה", אהבת ה'... אף תקופה זו תגיע..."

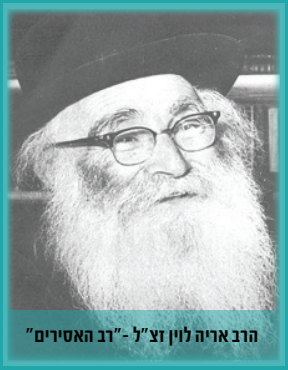

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

כשם שנתייחדו ברכת 'אבות' ו'מודים' בחשיבות הכוונה במילותיהן, כן נתייחדו בהשתחוויות שאנו משתחווים בברכות אלה.

אומרת הברייתא (תלמוד בבלי ברכות דף לד עמוד א): "אלו ברכות שאדם שוחה בהן: באבות תחלה וסוף, בהודאה תחלה וסוף, ואם בא לשוח בסוף כל ברכה וברכה ובתחלת כל ברכה וברכה - מלמדין אותו שלא ישחה". ממשיכה הגמרא ומבארת שישנו חילוק בין סתם אדם שצריך לכרוע בתחילת וסוף ברכות אלו, לכהן גדול שכורע בתחילת או סוף כל ברכה, ולמלך שכורע בתחילת וסוף כל ברכה או מתחילת התפילה ועד סוף ללא הפסק.

בטעם החילוק בין הכורעים הסבירו המפרשים שכל תכלית הכריעה היא הכניעה והביטול שלנו כלפי יוצרנו, וההכרה שכוחנו כשלעצמו הוא אין ואפס, ולכן כורעים בברכות שעוסקות בשבחו של מקום. וכגודלו של אדם כן צריך להעמיק ולהחדיר לתוך ליבו עוד יותר ויותר את ביטולו ואפסות כוחו למול מלכו של עולם. כפי שהזכרנו בעבר על מצות ביכורים, שהיא המצוה היחידה בה כורעים בשעת מקרא הביכורים, והטעם הוא אותו טעם שדווקא עם הבאת ראשית תבואתו עליה עמל בכוחו על האדם לחדד לעצמו כמה כוחו אין ואפס למול המקום ושכל טובו מכח הבורא יתברך.

יש שהבינו את לשון הברייתא "אם בא לשוח בסוף כל ברכה וברכה ובתחלת כל ברכה וברכה - מלמדין אותו שלא ישחה" כעוסקת בכל ברכה שהיא, ולכן דקדקו שלא לכרוע בברכות התורה וכדומה. התוספות הסבירו שהטעם לדבר הוא משום שנראה כמוסיף על תקנת חכמים באופן הכריעות, והוסיפו הפוסקים שנראה בזה כיוהרא שמחמיר יותר מתקנת חכמים. הגר"א סבר שאין מדובר רק באיסור כריעה בברכות אלא באופן כללי אין לכרוע בחלקים הקבועים בתפילה, ולפיכך אסר לכרוע אף באמירת הקדיש, כנגד תקנת הגאונים.

בשעת אמירת "ברוך" בתחילת וסוף 'אבות' כופף ברכיו, באמירת "אתה" כופף גבו עד שבולט עמוד השדרה מבעד לגבו (נקרא בלשון חז"ל 'פקיקת חוליות שבשדרה') וזוקף כשמזכיר את

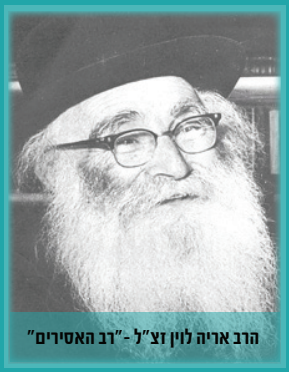
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

שם ה' על שם הפסוק "ה' זוקף כפופים". את הכריעה עושים בבת אחת וזוקף בעיקול כעין תנועת נחש, מעלה ראשו ואחר כך גבו, בכדי שלא תיראה הכריעה כמשוי.

יש להיזהר שבשעה שכופף גבו לא יכפוף יותר מדי עד שיגיע ראשו כנגד החגורה, שנראה כיהורא שמחמיר בכריעתו מעבר לצורך.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

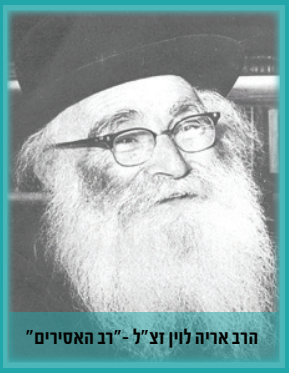

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | מהו טעם המנהג שאנשים יורקים במהלך אמירת "עלינו לשבח"?

תשובה | את תפילת "עלינו לשבח" תיקן יהושע בן-נון, כפי שמצטטים רבים מהמקובל המופלא רבי יהודה קוריאט שמסר שראה כן בכתבי רב האי גאון. והכלבו כתב שיהושע אמרה שבע פעמים הלוך ושוב בזמן שכבש את יריחו. והיא תפילה נוראה שיש בה סודות עצומים.

בתוך תפילת "עלינו לשבח" שבסידורים שלנו יש תוספת של המשפט "שלא עשנו... שהם משתחווים להבל וריק ומתפללים אל אל לא יושיע", ואמר רב האי גאון שיש במשפט זה סודות והנסתרות לה' אלוקינו, והוא תוקן בידי רבי יאשיה הפרוש, אחד מהגאונים הקדמונים. אמנם רב האי רמז בזה שאינו רוצה לגלות את הסודות שיש במשפט זה, אך הכלבו ביאר מעט שהכוונה לנביאי השקר, וכנראה שלא כתב את הדבר במלואו משום שפחד מהצנזורה. ובצעירותי מצאתי בספר רבי יאשיה מגרמייזא, אחד מקדמוני אשכנז, שאיני יודע אבל יתכן והוא רבי יאשיה הפרוש, שמילת "וריק" היא כנגד הגימטריא של יש"ו הארור (316), וכן "לאל לא" עולה בגימטריא כנגד השם מחמד (92). ולכן נוהגים שבזמן אמירה זו יורקים, כפי שפסק הט"ז (יו"ד סי' קע"ט).

נכון שבבית הכנסת אסור לירוק, כפי שפסק מרן (או"ח סי' צ"ב), אבל יריקה מועטת מפיו לצד כנגד ארורים אלה מותרת. וצריך להיזהר שלא להגעיל את החבר שעומד לידו, כמו שאמרו במסכת חגיגה (ה.) שהעושה כן אין לו חלק לעולם הבא. ומה שהיו שערערו מעט על מנהג ישראל תורה זה (השל"ה בעמק ברכה- תפילה) לא היה זה משום שחלקו על עצם המנהג, אלא משום חשש שמא ייראו בזמן אמירת "ואנחנו כורעים". וכמובן שהכל תלוי במנהג המקום, ולא יעשו כן במקום שאינו מקובל, והנוהגים כן ייזהרו שלא יגרמו לרואים צער שעוברים בזה משום "בל תשקצו".

יהי רצון שנזכה שהרשעה במהרה תכלה, וכל רשעים שונאי ישראל במהרה ייכרתו.